

SKIVEKOMMUNE

Samtykke og videregivelse af følsomme personoplysninger

- Orientering til pårørende og værger

Samarbejde med pårørende og værger

På Socialområdet i Skive Kommune vægter vi et godt samarbejde omkring borgeren. I det samarbejde ses pårørende som en vigtig ressource og medspiller. Som pårørende har I et unikt kendskab til borgeren og en stor viden og erfaring om borgerens liv.

Samtidig er vi forpligtet til at overholde Persondataforordningen, og efterleve hvis en borger frabeder sig at der deles information, således at vi respekterer borgerens privatliv.

Selvom der ikke foreligger et samtykke fra borgeren, tilstræber vi at samarbejde på det generelle plan for at skabe og bevare den gode relation til gavn for borgeren.

Denne folder er tænkt som information til pårørende og værger, og beskriver de rammer Skive Kommunes medarbejdere arbejder under i forhold til at beskytte og respektere borgernes privatliv.

Hvad er følsomme personoplysninger?

Begrebet 'følsomme personoplysninger' dækker over en liste af kategorier, som er følsomme og skal behandles på en særlig måde.

En personoplysning er følsom, hvis den eksempelvis tilhører en af følgende kategorier:

- Race eller etnisk oprindelse
- Politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning
- Helbredsoplysninger
- Seksuelle forhold eller seksuel orientering

Herudover kan en oplysning være af en sådan karakter, at den efter den almindelige opfattelse i samfundet ikke bør kendes offentligt, og derfor anses som fortrolig.

Eksempler på fortrolige oplysninger

- Helbredsforhold (tidligere, nuværende og fremtidige)
- Oplysninger om misbrug, eks af medicin, narkotika eller alkohol
- Seksuelle forhold
- Strafbare forhold
- Væsentlige sociale problemer
- Interne familieforhold
- Indtægts- og formueforhold
- CPR-nummer.

Tavshedspligt

Som medarbejder er der tavshedspligt i forhold til oplysninger, som vi får kendskab til via vores arbejde.

Vores tavshedspligt gælder både under og efter ansættelse i Skive Kommune. Det betyder, at vi ikke må dele disse oplysninger med nogen uden for

kommunen, eller med kolleger, med mindre det er relevant og nødvendigt for at udføre arbejdet med den pågældende borger.

Samtykke

Et grundlæggende princip i Servicelovens § 1 er, at kommunen skal give tilbud om hjælp. Borgeren har ikke pligt til at modtage hjælpen, og derfor skal borgeren som udgangspunkt give samtykke til tilbuddet om hjælp.

Et samtykke er:

- en udtrykkelig eller stiltiende tilkendegivelse om, at en handling godt må foretages.

Et gyldigt samtykke kan altså både være udtrykkeligt, hvor borgeren klart giver udtryk for at være indforstået med den pågældende handling, og stiltiende, hvor borgerens signaler og opførsel må tolkes således, at der foreligger et samtykke fra vedkommende.

Et samtykke kan ikke opnås ved passivitet, hvorfor man ved et stiltiende samtykke ikke må forveksle passivitet med frivillig medvirken.

- afgivet frivilligt uden tvang.
- specifikt med et tydeligt formål.
- gyldigt, uanset om det gives mundtligt eller skriftligt. Et mundtligt samtykke skal dokumenteres elektronisk.

Generelt og konkret samtykke

Et **generelt** samtykke kan eksempelvis omhandle, når en borger skriver under på en samtykkeerklæring om, at personalet på bostedet under særlige forudsætninger må gå ind i borgerens bolig, eller kontakte de pårørende. Et generelt samtykke gives for en afgrænset periode - typisk max 1 år, hvorefter spørgsmålet om ophør eller forlængelse tages op med borgeren.

Et **konkret** samtykke er afgrænset til bestemte handlinger, fx udveksling af konkrete informationer. Samtykket bliver således afgrænset til eksempelvis hvilke oplysninger der må videregives og i hvilke sammenhænge.

Habilitet

Habilitet er afgørende for om borgeren selv er i stand til at give samtykke eller ej. For at være habil skal borgeren kunne forstå informationen og derudover forstå konsekvenserne af sit samtykke.

Nogle borgere er inhabile og kan ikke give samtykke. Enten pga. kommunikative eller kognitive udfordringer, hvor de ikke forstår hvad de siger JA til, eller ikke kan give udtryk for deres holdning.

Samtykke fra habile borgere

Når en borger er i stand til at give et samtykke, er hovedreglen, at det konkrete samtykke respekteres til fulde. Dette betyder også, at det skal respekteres hvis borgeren ikke ønsker at give samtykke, fx til udlevering af oplysninger til nærmeste pårørende.

Vi taler løbende med borgeren om, hvad der ønskes at give samtykke til og beder borgeren underskrive en samtykkeerklæring.

Giver en habil borger samtykke, og på et senere tidspunkt bliver inhabil på en sådan måde, at der ikke længere kan gives samtykke, så bliver det tidligere meddelte samtykke som udgangspunkt ugyldigt. Her vil der opstå behov for at en værge eller pårørende på ny tager stilling til det forhold som samtykket omhandler, med mindre der foreligger en gyldig fremtidsfuldmagt vedrørende forholdet.

Eksempel

Borger har sagt NEJ til, at pårørende må informeres om helbreds- eller seksuelle forhold. Botilbud kontaktes af pårørende omkring dette, men i respekt for det manglende samtykke kan der ikke videregives oplysninger.

Samtykke og inhabile borgere

Er borgeren inhabil og ude af stand til at give et samtykke, kan kommunen alligevel være forpligtet til at handle efter omsorgspligten i Servicelovens § 82 når det vedrører pleje. Heri fremgår det, at der er pligt til at yde hjælp til personer, som ikke kan varetage egne interesser, uanset om der foreligger samtykke eller ej.

Inden der handles uden samtykke, skal der foretages en konkret vurdering af, om der er tale om omsorgssvigt, hvis man vælger ikke at handle. Desuden skal

det undersøges, om der er pårørende, som kan inddrages i opgaven.

Det er vigtigt at skelne mellem om borgeren ikke er i stand til at sige JA til hjælpen, eller om borgeren aktivt frasiger sig tilbuddet om hjælp. Såfremt borgeren aktivt frasiger sig hjælp, skal dette som udgangspunkt respekteres og det vil være en pædagogisk indsats, at få borgeren til at se nødvendigheden af ikke at modsætte sig hjælpen.

Hvem må bruge det indhentede samtykke?

Situationen og formålet med det der indhentes samtykke til, er afgørende for i hvilke situationer samtykket er gældende. Specialrådgivningen indhenter samtykke der er relevant for sagsbehandlingen, mens tilbuddet

indhenter samtykke der er relevant for at kunne varetage dagligdagen omkring borgeren. Derfor kan I opleve, at der skal gives samtykke til begge parter, da det sjældent kan bruges på tværs.

Videregivelse af oplysninger internt i Skive Kommune

Som udgangspunkt kan der, uden samtykke, videregives personfølsomme eller fortrolige oplysninger inden for kommunen, når der er saglig grund til

det. Det vil sige, når modtageren har brug for oplysningerne for at varetage sit arbejde omkring borgeren.

Videregivelse af oplysninger til eksterne parter

Det kræver udtrykkeligt samtykke fra borgeren for at videregive følsomme oplysninger til en ekstern part - eksempelvis politi, sygehuse, egen læge, m.v. Hvis borgeren ikke ønsker at give

samtykke, kan videregivelse kun ske, hvis lovgivningen berettiger til det. Efterspørger Politiet oplysninger i konkrete sager, udleverer tilbuddet disse oplysninger.

Indberetningspligt

Som kommune har vi ikke en skærpet pligt til at indberette ulovlige forhold. Vi har dog en omsorgspligt, hvorfor personalet i det konkrete tilfælde altid

skal forholde sig til og drøfte med nærmeste leder, hvorvidt der bør tages kontakt til politiet.

Samarbejde med pårørende og videregivelse af oplysninger til pårørende

Pårørende kan være ægtefælle, forældre, børn, søskende, kæreste eller en ven. De pårørende har et unikt kendskab til borgeren og ses som en ressource, der stiller viden og erfaring om borgeren til rådighed.

Selvom der ikke foreligger et samtykke fra borgeren, kan man på det generelle plan samarbejde med de pårørende, hvilket også tilstræbes for at skabe den gode relation.

Uden samtykke kan der videregives generel information vedrørende borgeren, så længe der ikke er tale om fortrolige eller følsomme personoplysninger, forudsat at borgeren ikke har frabedt sig dette.

Eksempel på hvad der kan deles uden samtykke

Der må gerne fortælles om fx sove- og spisemønstre, en tur ud af huset eller lignende, men der må ikke fortælles om fx helbredsmæssige og seksuelle forhold.

Skal der videregives følsomme personoplysninger til pårørende, kræver det udtrykkeligt samtykke fra borgeren eller at lovgivningen berettiger til det.

Værgemål

Hvis det vurderes, at borgeren har behov for hjælp til at varetage sine interesser og det ikke kan løftes af de pårørende og/eller tilbuddet på fornuftig vis, vil der som udgangspunkt skulle ansøges om værgemål.

Værgemålet skal altid tilpasses den enkeltes behov og værgemålet må ikke være mere omfattende end nødvendigt.

Derfor giver et værgemål ikke nødvendigvis værgeren fri adgang til alle oplysninger, da der ikke må udleveres oplysninger, som ligger uden for hvad værgeren skal tage sig af. Det der må udleveres til værgeren, er alene de informationer som værgeren skal bruge for at kunne varetage sin opgave som værger.

Økonomiske eller personlige værgemål

Det vil altid fremgå af beskikkelsen, hvilke rammer og afgrænsninger der er opsat for værgemålet. Disse rammer er nødvendige for personalet at kende til.

Et værgemål kan begrænses til at angå:

- personlige forhold, herunder afgrænsede personlige anliggender, fx varetagelse af kontakten med de sociale myndigheder om sociale ydelser og begæring om aktindsigt m.v.
- økonomiske forhold, herunder afgrænsede aktiver eller anliggender, fx forvaltning af formue.

Herudover er der mulighed for at søge om fratagelse af den økonomiske retlige handleevne, dvs. at borgeren ikke kan indgå gyldige økonomiske aftaler. Dette

kan gøres hvis der er fare for at omgivelserne vil udnytte personen økonomisk, eller hvis personen forvalter sin økonomi til skade for sig selv.

Flytteværgemål

Såfremt en borger skal flytte i botilbud eller plejebolig, og ikke selv er i stand til at give et samtykke hertil, er det nødvendigt at søge om et værgemål i forbindelse med flytningen. En forudsætning for at kunne foretage flytningen er, at værgemålet hertil er

bevilget af Familieretshuset. For at søge om et værgemål i forbindelse med flytning, er det et krav, at der skal træffes beslutning om flytning i plejebolig eller botilbud inden for en overskuelig fremtid, ca. 6-12 måneder.

Bagatelgrænse ved økonomisk værgemål

Det kan med fordel aftales mellem værger og botilbuddet, at borgeren har nogle lommepenge til rådighed, som kan anvendes ved eksempelvis udflugter, så værger ikke skal bedes om lommepenge i hvert enkelt tilfælde.

Ikke alle personlige forhold er omfattet af værgemål

Visse beslutninger vedrørende personlige forhold ligger ikke inden for rammerne af det personlige værgemål. Dette er tilfældet, når der er tale om en beslutning af ikke retlig karakter, eksempelvis beslutninger der vedrører dagligdagens gøremål.

Et nært familiemedlem, som er beskikket som værge, kan ofte naturligt deltage i sådanne beslutninger i dagligdagen, men da vil det være i sin egenskab af pårørende.

Eksempler på dagligdags gøremål

- Bistand til indkøb af tøj
- Beslutning om deltagelse i en mindre udflugt.

Brug for mere information

Er du interesseret i at vide mere om værgemål, kan du med fordel læse mere på borger.dk under Værgemål.

Udarbejdet februar 2021